

The background is a solid blue color with a pattern of many thin, dark blue lines radiating from the center, creating a sunburst or starburst effect.

Леся Українка: доля і творчість у векторах модерності

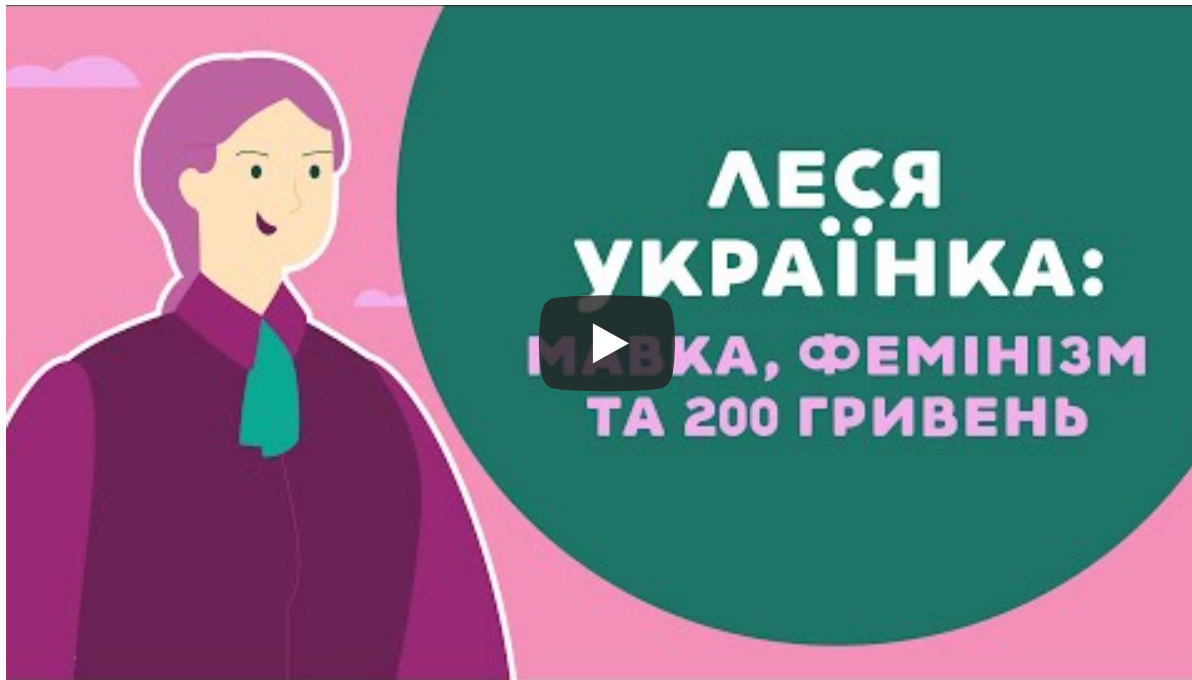
План

1. Феномен Лесі Українки: аспекти інтерпретації.
2. Європеїзація української літератури: роль Лесі Українки.
3. Прозова творчість Лесі Українки.
4. Драматургія.

Література

- Агеєва В. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації / В.Агеєва. – К.: Либідь, 2001. – 262 с.
- Гундорова Т. Феміністична утопія Лесі Українки / Т.Гундорова // Сучасність. – 1996. – № 5. – С.89–96.
- Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій / О.Забужко. – К.: Факт, 2007. – 640 с.
- Зборовська Н. Жіноче письмо на порубіжжі віків (Леся Українка, Оксана Забужко) / Н.Зборовська // Слово і час. – 2004. – № 7. – С.32–38.
- Зборовська Н. Моя Леся Українка: Есей / Н.Зборовська. – Тернопіль: Джура, 2002. – 228 с.
- Ігнатенко М. Леся, ми і європейська культура XX століття / М.Ігнатенко // Слово і час. – 1995. – № 3. – С.49–54.
- Крупка М. Емансипаційні тенденції в українській жіночій прозі к. XIX – поч. XX ст.: автореф. дис. к. філол. н.: 10.01.01. / М.Крупка. – К., 2004. – 20 с.
- Кулінська Л. Проза Лесі Українки / Л.Кілінська // Українська мова і література в школі. – 1973. – № 7. – С.1–24.
- Ніковський А. Екзотичність сюжету і драматизм у творах Лесі Українки / А.Ніковський // Українська мова та література. – 2005. – № 7 (407). – С.3–8.
- Скупейко Л. Леся Українка і фемінізм (нефеміністичний погляд) / Л.Скупейко // Філологічні семінари. – Вип.2. Мова і література: кроки до національної ідентичності. – К.: Видавничий центр «Київський університет», 1999. – С.50–58.
- Третяченко Т.Г. Художня проза Лесі Українки. Творча історія / Т.Г.Третяченко. – К.: Наукова думка, 1983. – 288 с.

І. Феномен Лесі Українки: аспекти інтерпретації

<https://www.youtube.com/watch?v=aT8enouy20k>

Думаєте, що після шкільних уроків з літератури знаєте про Лесю Українку та її «Лісову пісню» все? А що як Лісова Мавка живе зовсім не в лісі, а запалює ді-джейством молодь, має крутезні татуювання та голить скроню? Не вірите? Тоді мерщій вмикайте нову серію «Книги-Мандрівки», яку написала та озвучила письменниця, вокалістка гурту QARPA – Ірена Карпа!

35 правил життя Лесі Українки

Люди й покоління - се тільки кільця в ланцюгу великім всесвітнього життя, а той ланцюг порватися не може.

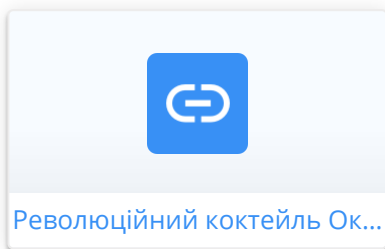
32 вірші геніальної української пое...

Поет під час облоги

Поет не боїться від ворога смерти,
Бо вільная пісня не може умерти.
Тож він з ворогами і з лихом жартує
І вірші, мов легкі стрілки, гартує,
І кидає пісню в широкий простор;
Скрізь чутно її, на майдані і в полі,
Юрба перейма ту пісню, мов хор.
Все бачить співець у широких роздоллі –
І небо, і море, красу світову,
І людям співає він пісню нову.
Усе одбивається в пісні, як в морі:
Рожевая зоря, й червона кров,
І темна ненависть, і ясна любов,
І племінь пожару, і місяць, і зорі.
Та пісня, як море, і стогне, й рида,
І барвами грає,
І скелі зриває,
Як чиста прозора вода.
Всі слухають пісню: нещасний коханець,
Щаслива пара, і мати, й дитина,
Співа ту пісню дружині дружина, –
Те знає і тішиться музин обранець,
Бо вдень, серед люду, поети мов діти,
Їм милі тріумфи, і лаври, і квіти,
І вабить їм очі великая слава,
Якої не дасть перемога кривава, –
В надії на неї терновий вінець
Прийма молоденький співець.

Нова книжка провідної української письменниці, підсумковий плід її багаторічних роздумів - це вражаюча інтелектуальна подорож крізь віки, культури й конфесії в пошуках "України, яку ми втратили". Ключем до неї стає розкритий О. Забужко "код Лесі Українки". Аристократка і єретичка, спадкоємиця древнього лицарського роду і продовжувачка гностичної традиції, ця найвидатніша з українок залишилася незрозумілою в радянській Україні і майже незнаною широкій публіці - в Україні незалежній. Чому? Відповіддю на це питання стає велика історична драма "прихованої війни", яку Оксана Забужко з притаманною їй відвагою виносить із забуття і, на багатушому літературному й історичному матеріалі, відновлює на повен зріст.

У приватних розмовах найчастіше доводиться чути, що «Notre Dame d'Ukraine» – черговий спосіб для пані Оксани «показати себе», розпушити хвоста, натякнути, що вона – «Леся Українка сьогодні», принизити Ліну Костенко тощо. Чи не більшість писаних відгуків рясніють критикою методології Забужко, пошуком у ній нераціонального зерна або знов-таки якихось нездорових інтенцій. Але, звісно, найбільш приголомшлива рецензія міститься на сайті «Мислене древо» (<http://myslenedrevo.com.ua/studies/lesja/crit/oz>). Вона дуже довга, але й дуже весела та пізнавальна і яскраво втілює цілу купу суспільних стереотипів – від патріархальних стереотипів про жінок до стереотипів «фізиків про ліриків». Що ж до цитат, то тямущому читачеві вистачить і назви статті: «Помилкові погляди Оксани Забужко на Лесю Українку».

Тож коли до 150-річчя від дня народження Лесі Українки звідусіль і масово почали сипатися факти про те, скільки мов знала Леся, скільки всього переклала, які журналістські матеріали готувала, що, окрім “Лісової пісні” написала, в яких країнах побувала, що пила, що їла, з ким дружила, кого не терпіла, — усе це можна й треба сприймати як перемогу.

Перемогу живого українського над затхлим зрадянським.

[Леся Українка і міфи про неї: п'ять книг про Лесю Українку, які знищують і створюють міфиЛ...](#)

Памфлет, написаний французькою мовою, **«Маленька поема в прозі, присвячена поетам і артистам, що мали честь привітати імператорське російське подружжя у Версалі».**

У цьому творі Леся Україна осуджує діячів французької культури, які брали участь в офіційних церемоніях на честь російського царя Миколи II під час його перебування у Франції в 1896 році.

[Леся Українка як євроінтегратор України. Н...](#)

Європейські літературні впливи

Зате можемо говорити про значний вплив на Лесю Українку західноєвропейської літератури.

Письменниця, окрім деяких слов'янських мов (**української, російської, польської, болгарської**), знала **давньогрецьку** й **латинську** мови, а також новочасні європейські мови – **англійську, німецьку, французьку** та **італійську**.

Цими мовами вона могла читати твори в оригіналі, навіть робила переклади.

У своїх літературознавчих роботах Леся Українка могла зі знанням справи говорити про античну літературу, давати кваліфіковану характеристику філософським поглядам **Платона** чи **Августина Блаженного**, вести мову про культуру Ренесансу, особливо італійського, розглядати твори сучасних їй європейських письменників та філософів.

Наприклад, вона звертала увагу на філософів-позитивістів і їхній вплив на європейську літературу XIX століття. Писала й про **Фрідріха Ніцше**.

Літературознавчі праці:

«Два напрямки в новітній італійській літературі»: Леся Українка веде мову про творчість **Ади Негрі й Габріеле д'Аннунціо**, які були ровесниками письменниці й користувалися в Італії та за її межами чималою популярністю вкінці XIX – на початку XX століття.

«Нові перспективи й старі тіні («Нова жінка» в західноєвропейській белетристиці»): письменниця представляє широку панораму художніх творів на жіночу тематику в європейській літературі XIX століття (**Жорж Санд, Анна-Луїза-Жермен де Сталь, Олександр Дюма-син, Редьярд-Джозеф Кіплінг** та інші).

«Утопія в белетристиці»: про **Платона, Августина Блаженного, Томаса Мора, Еразма Роттердамського, Томазо Кампанеллу, Грака Бабефа, Джорджа Байрона, Генріха Гейне**, французьких і англійських соціалістів-утопістів тощо; критичні зауваги на адресу роману Чернишевського «Що робити?».

«Замітки про новітню польську літературу»: дається огляд польської літератури кінця XIX століття (**Болеслав Прус, Еліза Ожешко, Генрік Сенкевич, Стефан Жеромський, Марія Конопніцька, Адам Асник, Станіслав Пшибишевський, Анджей Немоєвський, Вацлав Сєрошевський, Адам Міцкевич, Юзеф-Ігнатій Крашевський**, українська школа в польській літературі).

Леся Українка і Гергарт Гауптман

Вона присвятила йому свою роботу, в якій аналізувала Гауптманову драму «Міхаель Крамер».

У ній Леся Українка дає високу оцінку цьому письменнику:

«Менше всього він натураліст, хоча багатьом сценам і виразам у його драмах (не виключаючи навіть неземного «Затонулого дзвону») позаздрив би сам Золя; реаліст він настільки, наскільки з необхідності буває будь-який істинний художник; печать декадентства лежить на більшості його героїв; визвольний дух неоромантизму віє від усіх його творів без виключення».

Ще М.Зеров відзначив формальні прикмети драматичних творів Лесі Українки. Загальний їхній хід був від монологу до діалогу, потім до драматичної поеми й, нарешті, до сутої драми (« [Кам. господар](#) » та « [Лісова пісня](#) »), і притому цей шлях позначився ще за часів «чистої» нібито лірики, а по суті вже пройнятої й тоді елементами драматичними. М.Зеров зазначає, що в поемі « [Роберт Брюс](#) » «репліки Бертольда і співця перехрещуються часом, як ворожі шпади». В пізніших поемах, як « [Віла-посестра](#) », « [Одно слово](#) », « [Ізоolda Білорука](#) » так само помітне збільшення драматичного елементу.

Підгайний Л. Леся Українка - Жанри творчості

Драматизм її творів – це зовсім не театральний драматизм зовнішнього руху, поєднаний з рухом ситуацій психологічних чи побутових – це драматизм думки, це розв'язання певної проблеми через діалектично розвинену думку. Через суперечності, що доводять нарешті до якогось конфлікту, поданого надзвичайно влучними та глибоко художніми образами, пройнятими певним ліризмом та ритмом. Ось чому, не будучи якимись сухими логічними, філософськими трактатами, на зразок діалогів Платонових, вони з одного боку, й не по-театральному рухливі, з другого – вони те, що в дійсності є, а саме **своєрідний жанр твору літературного насамперед, а не театального** .

"ЕКЗОТИЗМ" ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Дехто з дослідників (**А.Ніковський**) підходили до цього питання занадто по-вченому, думаючи, що тільки археологічні дослідження можуть розв'язати питання, чи Л.Українка малювала стародавні події відповідно до духу їхньої епохи, історично правдиво чи ні. Але ми вже бачили хибність історичного підходу до творів Л.Українки. Ближче до правди підійшов **М.Зеров**, сказавши, що «її вавилоняни й єгиптяни мають сучасну психологію, а її американські пущі, Середньовічна Іспанія, Рим і Єгипет – то тільки більш-менш прозорі псевдоніми її рідного краю». Так і розуміємо ми тепер ці твори, а за життя самої Л.Українки думали, що й справді вона брала ці твори цілком з чужого життя, не розуміючи тих сучасних питань, які ховалися під чужим одягом, і скаржилися на це нерозуміння.

Декого з біографів збили з правдивого шляху слова родичів Л.Українки про те, що вона не могла писати драми, не опанувавши до певної міри побуту тієї доби й того місця, де відбувалася дія даної драми. Це й дало підставу одному з дослідників говорити, що екзотизм Л.Українки постав через одрив її від українського **побуту**. Але ж це цілковите непорозуміння, – і **не в побуті** тут справа.

Для історії українського перекладу, окрім таких, як словниковий гурток Гната Житецького або літературний гурток Володимира Самійленка, найбільше значення мало молодіжне літературне угруповання “Плеяда” (інші назви — “Література”; “Літературна громадка”), засноване в Києві 1888 р.

“Серцем, якщо не засновниками гуртка були, за свідченням учасниці “Плеяди” Л. Старицької-Черняхівської, культурні діячі старшого покоління — М. Лисенко, М. Старицький та Олена Пчілка.

Проте, як згадував інший учасник “Плеяди”, Максим Славинський, і його відомості містять важливі уточнення, гурток був заснований саме Оленою Пчілкою, що керувала ним згідно з чітко окресленим планом:

“Насамперед, вона явно хотіла скласти літературне українське оточення для своєї дочки Лесі... По-друге, вона поставила собі мету надати молодим літературним київським колам більш європейського характеру, відтягуючи їх тим самим від перебільшених російських впливів... **Олена Пчілка** поширювала серед молоді знайомство з європейськими літературами, заохочувала кожного з них, хто знав хоч якусь європейську мову, перекладати поезію і прозу світових майстрів і прикладала всіх зусиль, щоб ті переклади виходили якнайкраще”.

Гурток проіснував до 1894—1895 рр.

[Михайло МОСКАЛЕНКО. НАРИСИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ \[...\]](#)

Над давнім лихом України
Жалкуєм-тужим в кожний час...
Нащо даремнії скорботи?
Назад нема нам воріття!
Берімось краще до роботи,
Змагаймося за нове життя!
Леся Українка

